

HARRERA

Duintasunaren gailurrera igotzeko makulu den elkarte asistentziala

Preso zein iheslariek etxetik banantzen dituen distantzia zeharkatzen duten unea zirrargarria da. Deserria eta herria bat egiten duten une horretan bertan, amesgaiztoa lausotzen delakoan gaude, baina sarri ez da hala izaten. Kartzelatik irten bai, baina kartzelaren ala deserriaren itzaletik ezin ihes egin egoten dira asko denbora luzez. «Orduan hasten da maratokia», dio Santos Berganzak. Oraindik ez dira 365 egun igaro askatasuna berreskuratu zuenetik, baina ez du berehala ahaztuko azken urtea. Sufritzea zer den ondo daki amurriarrak, 24 urte eta erdi igaro ditu eta espetxean, sorterritik milaka kilometrora dispertsatuta. Askatasuna berreskuratu ondorengo urtea, baina, «gogorra» dela dio hunkituta, eta halaxe antzeman ere.

Europako Giza Eskubideen Auzitegiak 197/2006 doktrina – Parot doktrina gisa ezagunagoa – baliogabetuta berreskuratu zuen askatasuna Berganzak, baita ondoan duen Joseba Artola “Txakur”ek ere. 52 urte ditu bilbotar honek eta 27 urte eta erdi eman ditu preso: «Pentsa, kalean baino denbora gehiago!».

«KONTRASTE HANDIKO HERRIA»

Gogoan iltzatuta dute biek aske geratu ziren unea, bai eta senide eta lagunaren lehen besarkadak ere. «Hitzekin nekez azaldu daiteke lehen uneetan sentitzen zuzuna... Memento horien intentsitateak gainditzeko zaitu», dio Artolak sentimenduei hitzak ipintzeko ariketan. Askatasunaren lehen asteak «hodei» batean igarotzen ditu presoak eta inguruko guztiak bere arreta pizten du. Bilboko itsasadarrek kiratsik ez izateak harritu zuen gehien Artola, barrez aitortu moduan.

Hodeia lausotu eta preso ohiak lur hartzen duen bitartean, ordea, nahi baino beherago doa presoaren gogo aldartea. Sorterrira itzultzeak eragiten duen poza handia den arren, inoiz ez da hamarkada luzeetan itxaron duten modukoa.

«Kontraste handiko» herria aurkitu du Asun Aranak. Hiru

 JENDARTEA / oihana.llorente@gaur8.info

Harresiak gorrotatu egiten ditu presoak. Haiekin ohitu egiten da ondoren, beharrezko bihurtu arte kasik. Kartzela ala deserria dira errepresaliatuaren habitat naturalak eta haiek gabe, noraezean dago. Jendartean duintasunez integratzeko ibilbide neketsuan makulu izan nahi du Harrerak eta horretan dihardu.

Fernando Etxegaraik hogei urte igaro ditu preso. 2012tik Harreraren ari da lanean, arlo administrazio-juridikoan zehazki. Luis JAUREGIALTZO | ARGAZKI PRESS

hilabete ez dira igaro ozeanoa zeharkatu, eta Euskal Herria berri bistaratu zuenetik. Ihesaldia, konfinamendua eta deportazioa, horiek atzean utzi dituen lau hamarkaden katebegiak.

Hemeretzigarren urtebetetzea ospatzeko apenas izan zuen aukerarik Asunek. Hezten ikusi zuen Arrasateri gero arte esateko tenorea iritsi zitzaion eta urtebetetzearen biharamunean. Gabonetan etxeko suaren bueltan egongo zela sinestuta egin zuen ihes. Lehen Gabon haien ostean, “hurrengo Gabonetan, bai, hurrengotan seguru”, esaten omen zion bere buruari. 40 urte igaro dira ordutik, eta aurtentz ospatuko ditu estreinakoz etxe giroan.

KONFINAMENDUA ETA DEPORTAZIOA

1974 urtean, Franko hil aurretik, hasi zuen Asunek deserrirako bidaia. Ipar Euskal Herria izan zuen lehen aterpe eta bertan jasoz, 1975 urtean, Jesus Mari Markiegi bikotekidearen heriotzaren berri.

Konfinamendua ere ezagutu zuen arrasatearrak, Yeuko irlara eraman baitzuten beste hamai-ka errefuxiatuarekin batera. Abila dirudi Arana oroitzapen tristeak erauzi eta ederrak erneztzeko lanetan, eta konfinamenduko pasarte bakarra partekatu du gurekin; José Miguel Beñarán Ordeñana “Argala”rekin ezkondu zen egunekoa. Konfinamendua amaituta, ezbehar gehiago etorri ziren. 1978 urteko abenduaren 21ean, Argalaren heriotzari aurre egin behar izan zion 23 urte besterik ez zituen Asun Aranak.

Deportazioak Aljeriara eraman zuen lehenengo, baina ETak eta Gobernu espainolak bertan hasitako elkarriketak etenda, hegazkin batean sarrazazi eta Venezuela izan zuen helmuga. 25 urteko egonaldiak aberri ere bihurtu du Venezuela. «Bizitza zor diogu herrialde horri. Harrera ona egin digute eta lan egiteko aukera izan dugu. Chavezen prozesu eder horren parte izateko aukera izan dugu eta hori, guretzat, oso aberasgarria izan da. Oso urte garrantzitsuak izan dira nire bizitzan, be-

Galduta egoten dira preso ohiak atera berritan. Tximeletak behinola zizarea izan zela ahazten ez duen bezalaxe, presoak preso ohia izan behar du, ondoren, nahi duena izateko

«Orain arte, preso ohiek ingurukoen laguntza zuten bakarrik. Ekonomikoki hobeto, lagun talde zabalagoa edo bizi diren zonaldearen araberrako integrazteko baldintzak zituzten»

ti presente izango ditudanak», dio mende laurden baten bizi-penak laburtu nahian.

Venezuelarrek etxean bezala sentiarazi duten arren, Aranak ez du sorterrria inoiz ahanzi, ezta guregana itzultzeko itxaropena galdu ere. Euskal Iheslari Politikoen Kolektiboak urratsa eman zuenean, mundua zeharkatu, eta guregana itzuli da.

Haurdun egin zuen Aljeria eta Venezuelako arteko bidaia. 25 urteko semea altzoan ekarri du orain. Erlojuaren orratzen geldiezintasunaren seinale. Amaren habitik ihes egin eta Venezuelen sustraituko zenaren beldurra oso presente izan du Asunek. Zorionez, baina, aukera iritsi denean ama-semeak elkarrekin eman dute herrira itzultzeko pausua.

AUSENTZIAK PRESENTE

Hegazkinak lur hartu zuela ia hiru hilabete igaro arren, Asun ez da oraindik lurreratu. Poliki ari da denbora luzean gordetako emozio guztiak askatzen. Lazkaon hartu du aterpe eta bertako bidezidorretan topa dezakegu maiz. «Herriak asko aldatu dira, baina gure tontorrek hor jarraitzen dute», dio leihotik ihes egiten dion begiradari eutsi nahian.

Santosek eta Josebak bezala, ez du inoiz Arrasaten egin zioten harrera goxoa ahaztuko. Hurbildu ahala txaloen burrunbak eragindako zirrara presente du oraindik: «sekulako korapiloa egin zitzaidan, sentimendu piloa nahastu zitzaidan. Poza, noski, baina baita tristura ere, une hura bizitzeko aukerarik oraindik izan ez duten, edo da-

Jean-Marie Saint-Pée, Eiheralarre herrixkan 2012an egin zioten ongi etorrian. Gaizka IROZ

goeneko izango ez duten horientzat: «Haiek dira zulotik atera nautenak. Batzuk ez ninduten ezagutu ere egiten, beste batzuk kartzelan ezagutu naute, gutxi dira espetxealdi aurreko lagunak direnak. Baina haiek gabe ez dakit non nengokeen».

Galduta. Halaxe daude preso ohiak atera berritan, burua, kanpoan baino, barruan dutelako. Tximeletak behinola zizarea izan zela ahazten ez duen bezalaxe, presoak preso ohia izan behar du lehenengo, ondoren, nahi duena izatera iristeko. Bizitzen ikasi beharra dagoela uste du Artolak: «Kartzelara sartzea bezala da, baina alderantziz», dio.

Hutsune horiek betetzea izaten da errepresaliatu ohiaren lehen egitekoa. Santosek esker oneko hitzak besterik ez ditu urte honetan alboan izan eta aste-buruetan harat eta honat eram-

man duten horientzat: «Haiek dira zulotik atera nautenak. Batzuk ez ninduten ezagutu ere egiten, beste batzuk kartzelan ezagutu naute, gutxi dira espetxealdi aurreko lagunak direnak. Baina haiek gabe ez dakit non nengokeen».

Galduta. Halaxe daude preso ohiak atera berritan, burua, kanpoan baino, barruan dutelako. Tximeletak behinola zizarea izan zela ahazten ez duen bezalaxe, presoak preso ohia izan behar du lehenengo, ondoren, nahi duena izatera iristeko. Bizitzen ikasi beharra dagoela uste du Artolak: «Kartzelara sartzea bezala da, baina alderantziz», dio.

Bizitzako prozesu horretan laguntza ezinbestekoa da. Artolak, umetxoaren antzera, neskalagunaren eskutik hartuta igaro zuen lehen hilabetea, «metroa erabiltzen irakatsi zidan, telefonoan aritzen, kalean ibiltzen...», ekarri du gogora.

HARRERA DENEN ESKURA ETA ONDOAN

Denek, baina, ez dute beharrezkoa den laguntza hori eskura. Harrera Elkartek hutsune hori betetzeko bokazioz abiatu zuen bere bidea orain bi urte. Hasieran maldak besterik ez dituen ibilbide neketsuan makulu izan nahi du Harrerak.

Fernando Etxegarai arlo administratibo-juridikoaz ardura-

tzen da eta berak eman digu Harreraren berri: «Orain arte, preso ohiek ingurukoen laguntza izan dute soilik. Horrek guztiak, ekonomikoki hobeto daudenak, lagun talde zabalagoa dutenak, edo bizi diren zonaldea abertza-leagoa denean, integratzeko baldintzak hobetzea ekarri du», bota du hausnarketa moduan. Loteria horren injustiziaz jakitun, nagusiki izaera praktikoa duen elkarte osatu, eta laguntza eskaintzeari ekin zioten.

Espetxetik ala erbestetik itzultzean, jendartearen egokitzeko eta haien bizitza berria duintasunez eraikitzeak ahalik eta laguntza handiena eskaintzea da Harreraren egitekoa. Zehazki, lau alorre-tan egiten du lan: juridiko-administratiboa, osasungintza, lana eta asistentzia ekonomikoa.

Presoak, askatasuna berreskuratuta, administrazioaren sarean sartu behar izaten dute. Izan ere, nortasun agiria berritzeko, sorospen laguntzaren bat eskatzeko edo Lanbiden ala INEMen izena emateko premia dute gehienek.

Ez da samurra izapide horiek betetzea eta burokraziaren amaraunean preso gelditzen direnak ez dira gutxi. Egoera hori ekiditeko, Harrerak aholkularitza eta

laguntza zerbitzua eskaintzen die behar dutenei. «Administrazioan nola mugitu behar duten erakusten diegu eta, nork lagundu ez badute, haiekin goaz bulegoetara», dio Etxegaraik. «Izapide hauek egitea ez da kartzelako instantziak betetzea», dio, umorez, Artolak.

AHOLKULARITZA ETA LAGUNTZA

Gida baimena ere bada preso ohiek eskuratu beharreko dokumentazioa. Preso hartu ala erbestera aurretik atera zutenek hura berritzea besterik ez dute. Horretarako aukera izan ez zutenek, errazagoa dute orain, Harrerak eskura jartzen dien auto-eskola sareari esker. Gastu horri aurre egiteko gai ez diren errepresaliatuei gainera, Harrerak berak ordaintzen dizkie klase zein azterketa tasak ere.

Estatu espainolak Caracasen duen kontsulatuan eskuratu zuen Aranak pasaporte espainola. Harekin egin zuen Venezuela eta Euskal Herria arteko bidaia. Orain, baina, Harrerarako kideak lagun hartuta polizia espainolaren komisaldegira joan eta nortasun agiri espainola eskuratu du. Esker oneko hitzak besterik ez ditu bidaide izan zuen horrentzat, onartzen duenez

Asun Aranak 19 urterekin egin zuen ihes. Ihesaldia, konfinamendua eta deportazioaren katebegiez osatutako lau hamarkaden ostean, oraintxe itzuli da sorterrira.
Jon URBE | ARGAZKI PRESS

errepresaliatu politikoentzat «trago txarra» da komisaldegira joatea.

Deserrian egondako errepresaliatuak atzerrian lan egin eta kotizatutakoa nola homologatu aztertzen ari dira orain. Erretiro garaia askori hurbiltzen ari zaien honetan, bereziki kezkatzen dituen kontua da. Asunek, urtebete besterik ez du Estatu espainolean kotizatua eta egun 58 urte ditu. Oraindik ez du lanik aurkitu, baina lortuta ere, ez du kotizaziopeko erretiro pentsioa kobratzeko beharrezkoak diren hamabost urteko kotizazioa lortzeko astirik ere. «Gaztetan hala-ko gauzek ez ninduten apenas kezkatzen, orain, baina, geroari errespetua diot», aitortu digu.

Hasieran harresiak gorrotatu egiten dituzu. Ondoren, haiekin ohitu egiten zara, harresi eta murrak beharrezko izan arte kasik. Presoaren habitat naturala, finean, espetxea da

Lehen asteak «hodei» batean igaro ohi ditu preso ohiak. Hodeia lausotu eta preso ohiak lur hartzen duen bitartean, ordea, nahi baino beherago doa presoaren gogo aldartea

Errepresaliatu gehienek antzeko izapideak egin behar dituzten arren, badira hainbat egoera partikular ere. Aranaren semeak, adibidez, gaur gaurkoz ez du nazionalitate espainolik eta beraz, ezta osasun eskubidea bermatuta ere. Era berean, Venezuelan egindako ikasketak homologatu beharrean aurkitzen da. Lan horretan dabil orain semea, amak goxotasunez erakutsitako euskara euskaltegian hobetzen duen bitartean.

OSASUNA, ZAINDU BEHARREKO KONTUA

Urte luzeetako espetxealdiaren ostean, osasuna bada zaindu beharreko kontua. Harreraren lehen gomendioa norberaren medikuarengana jotzea da, bertan egiten baitzaie lehen azterketa medikoa. Odol eta gernu analisis egin eta arazo zehatzen bat aurkituz gero, espezialistarenagana bideratzen dute medikuek eurek.

Odontologia eta oftalmologia dira, baina, osasun publikoak lantzen ez dituen alorrak. Preso ohiek ikusmenean begi bistako arazoak dituzte. «Nik pareta ikusten nuen lehen, baina orain pareta ez dudanez, ez dut deus ikusten», dio Santosek barrez, betaurrekoak kentzen dituen bitartean. Urteetan zehar zeruer-

tza lau metro koadrokoa izate-
ak, espetxeko itsumena eragiten
die presoei. Ikusmen azterketa
sakona egin eta beharrezkoak
diren neurriak hartzen lagun-
tzeko oftalmologo sarea osatu
du Harrerak, eta bertara bidera-
tzen dituzte laguntza eskatzen
duten guztiak.

Espetxeko elikadura eskasak,
gose grebek eragiten duten des-
kaltzifikazioa eta urteetako ja-
rraipen ezak arazo larriak eragi-
ten ditu presoan ahoetan ere.
Urte luzeetan ikusi dituzten
dentista urriek gainera, ez di-
tuzte enpasteak gehiegi atsegin
eta apenas haginik gabe atera-
tzen dira preso asko kalera.
Odontologia zerbitzuak ez dira
merkeak eta, askotan, espetxe-
tik atera berri diren horientzat
eskuraezinak dira. Harrerak, be-
har horretaz jakitun, odontolo-
go sarea ere osatu eta errepres-
aliatu ohien zerbitzura ipini du.

LAGUNTZA PSIKOLOGIKOA

Arlo psikologikoko zerbitzua ere
eskaintzen du Harrerak. Behar
baino gutxiago erabilia, ziur as-
ki. «Barruan laguntzarik eskatu
ez badut, nola eskatuko dut
orain? Oso, oso, oso gaizki egon
behar duzu horretarako», dio
Santosek. Baietz dio buruarekin
Etxegaraik, eta argi du laguntza
eskatzea ez dela kolektibo ho-
nen ezaugarrietako bat. «Preso
ohiak topatzen dituen arazotxo-
ak egokitze faseari egozten diz-
kio gehienetan. Batzuetan, or-
dea, bada zerbait gehiago
atzean», dio.

Hasieran harresiak gorrotatu
egiten ditu presoak. Ondoren,
haiekin ohitu egiten da, harresi
eta murrak beharrezko izan ar-
te kasik. Presoaren habitat natu-
rala, finean, espetxea da. Bertan
bizirauten ikasi dute; kalea, or-
dea, oso bestelakoa da, ezezagu-
na, arrotza... «Hainbeste gauza
dira hain denbora gutxian, nik
negar asko egin dut kalean. Jen-
de pilaketek, altuerak eta espa-
zio irekiek ikaratu egiten zaituz-
te, abiadura ez duzu
kontrolatzen eta batzuetan se-
maforo bat zeharkatzeko gai ez
gara... Kartzelan ez duzu siste-
maren aurrean amore eman
nahi eta borrokan zaude etenga-

info+

Harrera elkartearen laguntzeko:

Euskadiko Kutxa:

3035 0092 51 0920053599

Caja Rural:

3008 0203 88 2564558613

Kutxa:

2095 5006 31 1074884684

Lanpostuak eskaintzeko:

karlosioldi@gmail.com edo 64764 29 54 telefonoa

be. Han dena agintzen dizute,
patiora, ziegara, zuk ez duzu
deus erabakitzen. Eta kalean, al-
diz, inork ez dizu ezertxo ere
esaten eta horrek, maila batean,
izorratu egiten dizu», dio araba-
rrak burumakur.

Askatasuna berreskuratu zue-
netik ez du gau bakar bat ere
osorik lo egin. «Espetxean lo se-

ko ematen nituen gauak, baina,
orain buruari eragin eta ezinean
nabil», aitortu du.

Bikotearekin ala seme-alabe-
kin duten harremana da preso
ohi askoren kezka iturria, harre-
manak birsortzea ez baita lan
samurra. Santosek bi seme ditu.
Lehenak 29 urte ditu eta dagoe-
neko ez da etxean bizi. Gaztee-

nak 13 ditu eta galdutako denbo-
ra berreskuratzen ari dira orain.
«Lau urterekin utzi nuen hel-
duena, ez dit inoiz deus lepora-
tu, baina... Txikia eta ni egin ga-
ra, kostatu zaigu, baina lortu
dugu», dio gazi-gozo.

KARTZELAN, MINEZ

Barruan utzi dituzten euskal
preso politikoak ere oso presen-
te izan ohi ditu askatu berriak,
eta euren senideak ikusi hutsa-
rekin lur jota gelditzen dira
maiz. «Hau ez da bukatu, eta
manifestaldietan senideen ilara
ikusteak bihotza urratzen dit»,
dio Santosek hunkituta.

Artolaren psikologo onenak
barruan utzi dituen kideak izan
dira: «Haiei esker biziraun dut
barruan. Burua zapalduta eduki
genezake, baina pattal xamar
ikusten bazintuzten, leihora ate-
rarazi eta goizeko laurak arte
edukitzen ninduten barrezka.
Zoragarriak dira!».

Psikologikoki gaizki ez, baina,
apur bat min hartuta badaudela
onartu dute biek aho txikiare-

Marilo Gorostiagak 19 urte
eman ditu preso. Logroñoko
espetxean zegoela jakin
zuen bularreko minbizia
zuela.

Idoia ZABALETA | ARGAKI PRESS

kin. Ez da gutxiagorako, bi hamarkada luze isolamendua eta jipoia eguneroko ogi diren muturreko egoera batean bizi ostean, ondorioak izatea arrunta da. «Egon zaitezte gutxienez eguneko hogeitazuen logelana sartuta. Ez egon 24 urte, astebete nahikoa izango da ohartzeko zer den hori», dio Santosek adibide gisa.

Marilo Gorostiagak ere ondo daki zer den hori. 19 urte eman ditu preso eta kartzelako pareten artean jaso zuen bularreko minbizia zuenaren berri lazgarria. Emakumezko euskal preso bakarra zen Logroñoko espetxean eta, hala, bakar-bakarrik, irentsi eta aurre egin behar izan zion gaixotasunari. Bi ebakuntza gainditu ostean, 2008 urtean espetxealdi arinduan ezarri eta etxean igaro ditu kartzelaldiko azken bost urteak. Baikorra da oso Gorostiaga eta berak azaldu bezala, «minbiziagatik hilko ez zela erabaki, eta ziur zegoen horrela izango zela. Pentsa, azaldu digu algarari ezin eutsita nire

abokatuak zigorra suspenditu eta osatzean bueltatzeko eskatu nahi zuen. Eta nire buruhauste handiena itzuli beharra zen!».

2013ko urrian berreskuratu zuen erabateko askatasuna eta «poliki-poliki aklimatatu» denez, ez zaio bereziki gogorra egin. «Logroñon nengoela ETB ere ikusten nuen, erradioterapia saioak jaso ahal izateko Iruñeko espetxera eraman ninduten, eta hortik etxeko espetxealdi arindura. Goizetan zein arratsaldetan hiru ordu eman nitzakeen kalean eta etsigarria bazen ere, egokitzen lagundu dit», dio azalpen gisara.

Iruindarra ez da melodramen zalea eta soilik minbizia gainditu zuela jakinda isuri zituen negar malkoak. Lagunekin terapia saio ederrak eginak ditu ere, baina, Harrerak eskainitako psikologo zerbitzua behin jaso eta emaitzarekin harriturik dago oraindik. «Ez nuen uste korapilorik nuenik, baina, psikologikoak galdera gako batzuk egin eta sekulako lasaituarekin atera

nintzen. Zer edo zer banuen hor», dio pentsakor.

Gutxi dira baina Marilo moduan laguntza eskatzen dutenak. «Egia esan, eskatzea da bizi-tzan gehien izorratzen didana. Kartzelan noski egiten duzula, dena eskatzen duzu, lana eman eta izorratzeagatik, baina kalean, ez», dio Santosek.

LAN MUNDUA

Errepresaliatu ohiak lan munduan integratzea da Harreraren beste egiteko bat. Lana bizi ahal izateko beharrezkoa izateaz gainera, duintasuna berreskuratze-ko bidea dela uste du Harrerak. Joseba Artolak ekainean lortu zuen lana, Harreraren laguntzaz, eta goizeko seiretan «zoriontsu» esnatzen dela dio. Begiak blaitzen zaizkio lehen soldata eraman zuen unea akordatzeko eta une horretantxe familiarentzako «zama» izateari utzi ziola uste du. «27 urtetan dispertsioak dakarren gastuari aurre egin behar izan diote eta orain, 52 urterekin, dirua etxean

Ez dira 365 egun Santos Berganzak askatasuna berreskuratu zuenetik. 24 urte eta erdi eman ditu preso.
Raul BOGAJO | ARGAZKI PRESS

7000

Euskal Memoriak ezkutatuko biktimak argitara ekartzeko egindako lanaren arabera, 1960tik 2010era, 7.000 euskal herritar baino gehiago espetxeratu dituzte eta 2.500dik gora dira errefuxiatutako pertsonak.

400

Urte hauetan guztietan, beraz, milaka dira askatasuna berreskuratu dutenak. Harreraren datuen arabera, 400 izan dira lau urteren buruan. 2010-2012an, 137 preso askatu zituzten. Hurrengo bi urteetan, 141. Eta etxera itzuli diren iheslariak ehun bat dira.

eskatzea oso gogorra da», aitor-
tzen du Artolak.

Etxegaraik badaki zer den ho-
ri eta, preso ohi guztiei diru-la-
guntza dezenteak emateko au-
kera balego ere, ez dela inolaz
ere kasua, laneratzeak bere bizi-
ko garrantzia duela deritzo. 2012
urtean hasi zuen ibilbidea Ha-
rrerak oso egoera ekonomiko
traketsean, baina hala eta guztiz
ere, urratsak eman dituzte. Iaz-
tik hona 62 lanpostu lortu di-
tuzte eta bi norabidetan ahel-
gintzen dira: lan merkatuko
postuak lortzen eta ideia berrie-
kin auto-enplegu dinamikak
sustatzen.

Harrerak bere lan poltsa pro-
pioa du eta eskaera bat jasotzen
duen bakoitzean zailtasun
gehien dituen errepresaliatu
ohiarekin gogoratzen ahalegin-
tzen dira. «Beti, baina, ezin da,
merkatuak eskatzen dituen bal-
dintzak betetzera behartzen gai-
tuzte eta», dio Etxegaraik. Edo-
zein lanpostu mota ongietorria
dela nabarmendu nahi izan du.
«Guk ez diogu ezeri ezetzik esa-

ten, eskailerak garbitzeko ere
prest gaude», dio Artolak.

Lanik gabeko egunak luze egi-
ten dira. «Espetxean esnatu, go-
saldu, patioan korrika egin eta
dutxatzerako bazkaldu behar
nuen, –ekarri du gogora bilbota-
rrak–. Klean baina, eguna askoz
motelago doa. Artxandara joa-
ten nintzen maiz, baina harekin
aspertu eta Durangora joatea
otu zitzaidan, Anboto ingurura.
Horretarako, baina, trenerako di-
rua etxean eskatu behar nuen».

Astiak buruari eragitea daka-
rrera uste du Berganzak eta «ho-
ri, beti ona ez dela», gaineratu du.

Lan mundua ere zeharo alda-
tuta aurkitu dute eta dagoeneko
«betiko peoia» ez omen da exis-
titzen. «Denerako behar dituzu
espezializazioak eta tituluak»,
dio kexu Artolak. Prestakuntzari
ere arreta jarri dio Harrerak. Ha-
la, Lanbidek edozein ikastaro
edo lan eskaintza egiten duene-
an haien berri emateaz gainera,
irakasle lanetan jarri dira. Izan
ere, ordenagailuekin aritzeko bi
ikastaro antolatu ditu Harrerak
berak. Curriculum vitae-ak egi-

Balantzea:

2013ko urritik 2014ko
urrira arteko balantzea
egin berri du Harrerak.

- **Odontologoa:** 53

pertsona

- **Oftalmologoa:** 22

pertsona

- **Lan mundura**

integratzea: 62 lagun

- **Gida baimena**

berritza: 27 pertsona

- **Gida baimena**

ateratzea: 17 pertsona

- **Nortasun agiria:** 13

pertsona

- **Laguntza jaso:** 23

pertsona

- **DBE eskatu eta**

kudeatu: 13 pertsona

- **Ezgaitasunen**

ondorioz lortutako

diru laguntzak: 3

pertsona

tekoa bat eta wifiari buruzkoa
bestea.

Osasun zerbitzuetara bidera-
tzen duten diruaz gainera, badu-
te behar gorrian dauden errepre-
saliatu ohiei laguntzeko diru
poltsa bat. Urte batez, 500 euro-
ko diru laguntza ematen diete
bestelako sarrerarik ez duten ho-
riei. 2014ko balantzea egin berri
dute eta aurren 23 preso ohiek
eskatu dute laguntza hori.

EGOKITZEKO GAITASUNA

Etxegaraik bere larruan sufritu
ditu espetxealdi luzearen ondo-
rioak, baina, Harrera ez da preso
ohien elkarte bat. Eskaini nahi
duten zerbitzua ahalik eta txu-
kunen eskaintzeko, espetxeko
ziegan lor ez daitekeen presta-
kuntza behar dute gainera. Ha-
rrera, beraz, errepresaliatuak
duintasunez integratzearen alde
lan egin nahi duten ororena da.

Egun, Andoni Iturriotzek be-
tetzen du elkarteko zuzendari
funtzioa, eta Sebas Barinagarre-
menteriak diruzainarena. Ain-
hoa Erkizia idazkaria da eta Jon
Ugarte, aldiz, koordinatzailea.
Fernando Etxegarai eta Juan
Karlos Ioldi arlo administratibo-
juridikoaz eta lanaz arduratzen
dira, hurrenez hurren.

Preso ohiek eta, orain, iheslari
ohiek dituzten beharrak bidera-
tu ditu Harrerak, eta bi urte
hauetan, zailtasun handiak aur-
kitu arren, balantze oso positi-
boa egiten du. Euren laguntza ja-
so duten errepresaliatuak esker
oneko hitzak entzutea besterik
ez dago, Harreraren beharra eta
funtzioa ulertzeko. «Guretzako
izugarria da atera eta hor daude-
la jakitea», aitortu du Artolak.

Bizitzan zailena erabakiak
hartzea dela diote askok. Ara-
nak, ordea, ez du hala uste, eta
Euskal Herrira ekarri duen he-
gazkinera igotzea hartu duen
erabakirik ederrena dela sines-
tuta dago. Hamarkada luzeak
erabaki gabeko herrialde eta
aterpeetan igaro ostean, pozez
zorutzen dago sorterrian. «Guk
zer edo zer badaukagu, egokitze-
ko gaitasuna da. Kanpoan ala es-
petxean egokitu bagara, nola ez
gara bada gure sorterrira egoki-
tuko?», dio itxaropentsu.

ERREALITATEAK IZOZTUTAKO ERRETIRO PLANAK

2012an ekin zion bideari Harrerak, preso
ohien uneko egoerarekin eta etorkizunarekin
kezkaturak. Unean uneko beharretan
laguntzeaz gainera, errepresaliatuak
erretiroan lagungarri izan nahi zuen diru
poltsa osatzeko asmoa zuen.

Kotizaziopeko erretiro pentsioa
eskuratzeke, gaur egungo egoeraren arabera,
15 urteko lanaldia kotizatu behar da.
Hamarkada luzeak ihesean ala espetxean
igaro dituztenek, edo kotizatu gabe lanean
aritu direnek, ez dituzte urte horiek
kotizatuta eta haientzat 325 euroko erretiro
pentsioa aurreikusten du legeak. Baldintza
bakarra, 16 urtetatik hasi eta 65era arte,
zortzi urtez Estatu espainolean erroldatua
egotea da. Iheslari guztiek betetzen ez duten
baldintza, alegia.

Erretiro pentsioa hobetzeko asmoa zegoen
Harreraren sorreran. 2014ko urtarrilaren
lehenean, baina, Gobernu espainolak pikutara
bota zituen Harreraren aurreikuspenak, preso
ohiei legez jasotzea dagokien 426 euroko
laguntza ukatu ostean.

Espetxetik irten eta baliabiderik ez duten

pertsonak gizarteratzeko neurri gisa jasotzen
zuten diru laguntza hori 18 hilabetez. Hura
ukatuta, baina, premia larrian daude
errepresaliatu asko. «Gauzak etortzen diren
moduan hartu behar dira, eta, orain horrek du
urgentzia– dio Etxegaraik–. Behar duenari
hilero 500 euroko diru laguntza ematen
diogu». 23 preso dira diru-laguntza jasotzea
eskatu dutenak, baina, Etxegaraik egindako
kalkuluen arabera, diru laguntza ukatu dioten
guztiek eskatu izan balute, 300.000 eurotik
gora beharko lituzkete.

Gaur-gaurkoz, bi finantzabide ditu
Harrerak: bazkideak eta autofinantzaketa.
Urtero 60 euroko kuota ordaintzen duten
2.017 bazkide ditu, eta, sanferminetan
alokatzen duten tabernarekin zein urtean
zehar saltzen duten material eta boletoe-
kin beste 45.000 bat euro lortzen ditu. Orotara,
beraz, urteko 170.000 euroko aurrekontua du.

Errepresaliatu ohien egungo eta, bereziki,
erretiro garaiako bizi baldintzak hobetzeko
ezinbestekoa dute diru gehiago eskuratzea,
eta euren ahaleginak horretara bideratuko
dituzte.